

## II. Népeség, település, életmód.

### 5. Tétel. A középkori egyház kultúra.

#### **A középkor az európai kultúrtörténetben:**

A Nyugat-Római Császárság bukásától (Kr. u. 476-tól) kb. a XIV. századig számítható.

#### **A középkori kultúra periódusai Európában:**

Mindezzel összefüggésben a kulturális élet fő színterei a középkorban a kolostorok; a templomok és püspökségek; a fejedelemségek és főúri várak, kastélyok vagy paloták; legvégül a városok és az egyetemek.

A magas szintű latin nyelvű és írásbeli műveltséggel egyidejűleg azonban folyamatosan él a széles tömegek

(a paraszti közösségek, majd a városi lakosság) anyanyelvi és szóbeli kultúrája. E két alapszint között a kölcsönhatás is folyamatos.

#### **Papság**

- az egyház önálló, szervezett, fegyelmezett, magas szaktudású adminisztráció által vezetett szervezet
- lelki élet reformja a clunyi bencés kolostorból indult ki

#### **Építészeti Stílusok:**

##### **I. Román stílus (XI-XII. sz.)**

- *Elnvezése* onnan ered, hogy olyan területen alakult ki, amely korábban a Római Birodalomhoz tartozott
- Építészetben az egyházi építészet a kiemelkedő:
  - Vastag, zömök falak (védelmi szempontból is fontos)
  - Kereszt alaprajz jellemzi
  - Lőrészerű ablakok, ikerablakok, rózsablatok
  - Leggyakrabban donga –és keresztboltozatot alkalmaznak (római minta)
  - Kocka oszlop
  - Bélietes kapu

Legfontosabb példák: Bamberg, Worms,

##### **I. Gótika (XII-XIV. sz.)**

- Barbár gótokra utal az elnevezés, amely a reneszánsz korból ered
- Kialakulásában nagyon fontos volt az ipar, kézművesség gyors fejlődése
- Jellemzői az építészetben:
  - Keresztboltozat tökéletesítése csúcsíves boltozattá
  - Keskenyebb, karcsúbb pillérek
  - Támpillérek
  - Mérműves ablak (kőrács vagy kőcsipke)
  - Égre törő tornyok

Példák: Notre Dame, Cambridge, Canterbury, Köln,

## EGYHÁZ SZEREPE A KÖZÉPKORI MŰVELŐDÉSBEN

### I. SZERZETESRENDEK:

Az első rendek: Egyiptomban jöttek létre, remeték voltak, és önsanyargató életet éltek.

Az első európai rendet az V-VI. század fordulóján Nursiai Szent Benedek alapította Monte Cassinóban. A bencés rend tagjai nem sanyargatták magukat. Jelszavuk: Imádkozz és dolgozz! A rend kertjei voltak a kor mintagazdaságai, szerzeteseik a kor legműveltebb emberei voltak.

X-XI. század: Cluny kolostorából reformmozgalom indul. Céljuk az volt, hogy ne éljen az egyház olyan fényűző életet. A reform sikeres volt, átalakult az egyház.

XIII. század: a pápaság egyik fénykora. De terjednek az egyházat megújítani akaró mozgalmak:

- Egyházzal együttműködők (elfogadják a pápát, de szerintük meg kell újítani): új rendek jönnek létre, ezek a koldulórendek (ferencesek, domonkosok)
- Egyházzal szemben fellépők (nem ismerik el a pápát): eretnekeknek nevezik őket. Fellép ellenük a pápaság, és az inkvizíció felkutatja és kivégzi őket.

### II. SKOLASZTIKA:

Ókori bölcséleten alapuló keresztény filozófia, Aquinói Szent Tamás nevéhez fűződik.

Legfontosabb tanítása: meghúzza a hit és az ész közötti határvonalat. A hittel a teológia foglalkozik, de engedi a tudományos gondolkodást. Ez addig lehetséges, amíg a tudományos eredmények nem mondanak ellent a bibliának.

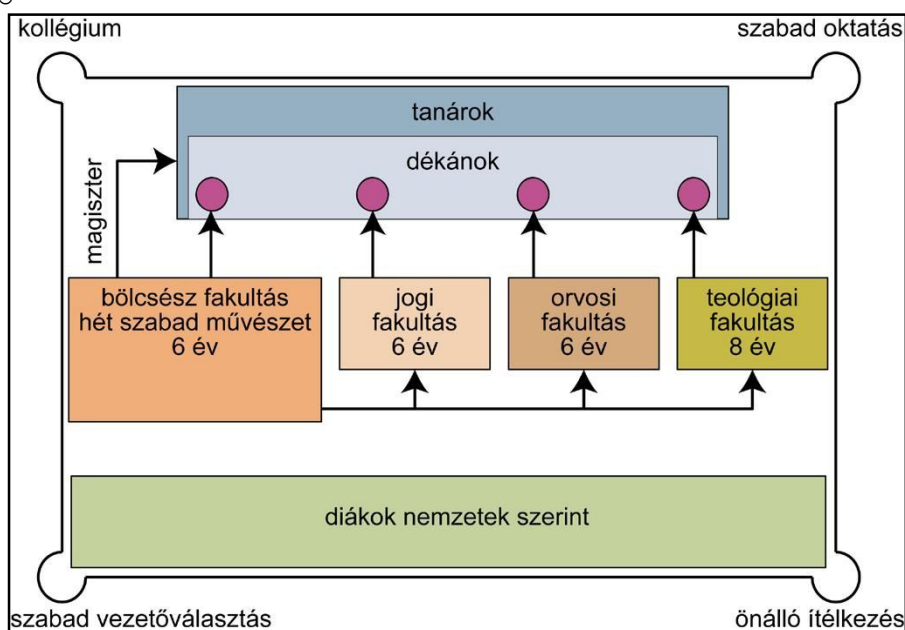
### III. EGYETEMEK:

Universitas= egyetem=tanárok és diákok közössége

Megalakulását a pápa engedélyezte, és függetlenül működött a földesúri hatalomtól. Az első egyetemek a XII-XIII. században alakultak: Bologna, Sordonne, Oxford.

Felépítésük:

- Élén áll a rektor, az egyes karok vezetője a dékán, a tanárokat magisternek hívták.
- A tanítás nyelve a latin volt
- 4 karból állt:
  - Szabad művészetek kara: ezt mindeninek el kellett végeznie, ha tovább akart tanulni. A 7 szabad művészetet oktatták. Triviumba három, a quadriviumba négy tantárgy tartozott.
  - Többi kar: jogi, orvosi, teológiai.
  -



Az egyetemek működése és felépítése

